

Padělek / nepadělek doby jagellonské

25. ledna 2020 v 14:00

Kdysi dávno, jako asi patnáctiletý kluk, jsem jedním dechem hltal knihu P. Radoměrského a B. Hlinky: Peníze, poklady, padělky. Zajímavých příběhů od starověku po téměř tehdejší současnost je v knize celá řada. Jeden z nich pojednává o urozených penězokazech doby jagellonské. Tehdy jsem si říkal, jak by bylo zajímavé přidat do sbírky mezi bílé peníze Vladislava Jagellonského, kterých jsem už tehdy pár měl, fenik Rudolfa nebo Konráda z Diepholzu. Dal jsem si tehdy za úkol pečlivě prohlížet všechny jagellonské bílé peníze, které kdy uvidím v prodeji (a že jich je!), jestli mezi nimi náhodou neobjevím ten diepholzský, který je na první pohled téměř k nerozeznání. No nepodařilo se. Asi ani ne kvůli tomu, že by zmíněnou knihu pánů Radoměrského a Hlinky četla většina prodejců mincí toho období, ale spíše proto, že jich je oproti těm jagellonským předlohám mnohem méně a jejich výskyt, jak v popsaných mincovních nálezech, tak na numismatickém trhu, je poměrně řídký. Teprve nedávno jsem na prodejním serveru MA-shops.com objevil nabídku tohoto feniku za poměrně rozumnou cenu a po více jak třiceti letech jsem tak mohl k bílým penězům Vladislava přidat i tenhle padělek/nepadělek z přelomu 15. a 16. století.

A jak to s těmi pravo-falešnými feniky tedy vlastně je?

Diepholz je hlavní město stejnojmenného německého hrabství, dnes krajské město okresu Diepholz v bývalém správním obvodu Hanover v Dolním Sasku. Ražba diepholzských mincí začala v první třetině 14. století, když byly ve zdejší mincovně poprvé napodobeny duté haléře města Brém a později mince biskupů z Münsteru. V letech cca 1490-1530 ve zdejší mincovně razil pro majitele panství, ale podle dobových svědectví i pro kohokoliv, kdo si ražbu objednal, mincmistr Lambert Vlemynck. I pro toto druhé období ražby jsou charakteristické napodobeniny mincí jiných, zpravidla seriózních, mincovních pánů. Napodobované byly mince saské, míšeňské nebo české. Z českých zejména bílé peníze (sedminy pražského groše) Vladislava Jagellonského.

Tyto diepholzské napodobeniny jsou na první pohled od českých bílých peněz téměř k nerozeznání. V obrazovém poli mají dvouocasého lva a jen opis +NOBL+CONRAT+D+DIPHOL je odlišuje od těch českých, které nesou opis WLADISLAVS SECVNDVS. Styl kresby lva i provedení písma jsou dokonale podobné. Pověštinou písma neznalí současníci neměli velkou šanci při placení těmito penězi rozdíl mezi nimi postřehnout a brali je zcela jistě za identické.

fenik Konráda z Diepholzu a bílý peníz Vladislava Jagellonského

V čem byl tedy problém?

Ve středověku (a ještě dlouho v novověké historii) měly peníze hodnotu podle obsahu drahého kovu (stříbra) v nich. Obchodníci a směnárníci mince pravidelně přezkušovali, aby obsah drahého kovu ověřili. Pokud zjistili snížení obsahu stříbra, ražby toho kterého mincovního pána nadále brali ve sníženém odpovídajícím kurzu. Dosavadní vlastníci méněhodnotných mincí na tom pak trátili. To se stalo i v případě diepholzských napodobenin českých bílých peněz. Směnárníci identifikovali "české bílé peníze" se sníženým obsahem stříbra podle opisu jako ražby pánů z Diepholzu. Ti se úspěšně uhájili; znak dvouocasého lva používali legálně - měli ho v erbů - a opis jasně odlišoval jejich mince od těch českých pětinasobně kvalitnějších. "Nebylo vinou hraběte, že někdo vydával jeho mince za české bílé peníze, nebo že je někdo v hodnotě českých denárů přijímal". Nápadná podobnost diepholzských mincí s těmi českými, ale i jiných hraběcích ražeb s mincemi např. Brém, Münsteru nebo saskými, nebyla jistě náhodná. Většina sporné produkce mincovny v Diepholzu na přelomu 15. a 16. století byla realizovaná pod dohledem mincmistra Lamberta Vlemyncka. Když se nepřestávaly množit stížnosti na padělky, musela záležitost projednat městská rada v Osnabrücku, kde byl mezitím téměř již devadesátiletý Vlemynck usazen na odpočinku. Bývalý mincmistr byl z padělání peněz v diepholzské mincovně

usvědčen a i přes jeho kmetský věk byl na osnabrückém tržišti v dubnu roku 1531 pro falšování mince popraven uvařením v kotli s olejem.

Řekne se mince... Každá mince má svůj příběh. Nemusíme nutně zapojovat romantické představy o tom, kdo konkrétní minci držel v ruce, zda mincmistr nebo dokonce sám král, kdo ji propil, nebo komu zachránila život. Některé mince mají příběh obyčejný - kdy byla vyražena, v jaké mincovně, kde a do kdy obíhala... Jsou ale mince, které mají příběh zajímavější a často dramatický od začátku do konce. A k takovým bezpochyby patří i diepholzské feniky.

Komentáře:

[1] [ctyrmecitmak | router-taduha-nat-g.pilsfree.net \(212.79.110.134\) | 26. ledna 2020 v 8:12](#)

Pomník má dokonce od r. 1990 falzátorský mincmistr Vlemynck v Diepholzu:-)

<https://statues.vanderkrogt.net/object.php?webpage=ST&record=dens459>

[2] [ctyrmecitmak | router-taduha-nat-g.pilsfree.net \(212.79.110.134\) | 26. ledna 2020 v 8:26](#)

A ještě jeden zajímavý, exaktně-vědecký, odkaz k diepholzkým fenikům:

https://www.researchgate.net/profile/Lukas_Richtera/publication/321485761_Diepholzske_razby_napodobujici_ceske_bile_penizy_se_lvem_a_jejich_materialove_analyzy/links/5de5696d92851c83645ce78e/Diepholzske-razby-napodobujici-ceske-bile-penizy-se-lvem-a-jejich-materialove-analyzy.pdf